

Användning av försöksdjur i Sverige under 2017

Per E Ljung, Johannes Van Den Weghe, och Cecilia Bornestaf
Försöksdjursenheten

Sammanfattning

Varje år samlar Jordbruksverket in statistik över antal användningar av försöksdjur som skett i Sverige under föregående år. Vi rapporterar också användningen av försöksdjur till EU-kommissionen och Europarådet. Medan EU:s definition av försöksdjur endast omfattar de djur som utsatts för något slags ingrepp i vetenskapligt syfte har Sverige en bredare definition och räknar djur som använts i djurförsök oavsett lidande. För 2017 rapporterades det in 324 771 användningar av försöksdjur enligt EU:s definition och 7 257 043 försöksdjur enligt den svenska definitionen. Den största skillnaden i antal beror på att Sverige räknar med de fiskar och bläckfiskar som fångats i provfiske eller märkts, vilket under 2017 var 6 857 716 djur.

Av de omkring 325 000 användningar av försöksdjur som inkluderas i EU:s definition så var 68% möss och de flesta användningarna skedde inom grundforskning (71%), följt av translationell och tillämpad forskning (17%). Grundforskningen handlade främst om nervsystemet (23%), hjärt-kärlsystemet, blodet och lymfsystemet (19%) och endokrina- och metabola system (12%). De flesta användningar (51%) har rapporterats som måttlig svårhetsgrad och de flesta användningar har skett på djur som var genetiskt modifierade (54%).

Av försöksdjuren utöver EU:s definition så har de flesta individer ingått i provfiske eller fiskmärkning. Undantaget provfiske och fiskmärkning så har 74 556 stycken användningar rapporterats, främst möss (47%).

Även om antalet inrapporterade användningar av försöksdjur enligt EU:s definition var omkring 20 000 färre 2017 än 2016 så har antalet varit relativt konstant sedan 1993, medan antal försöksdjur utöver EU:s definition (provfiske och fiskmärkning undantagna) generellt sett har minskat de senaste åren.

Innehåll

BAKGRUND	3
Vad är ett försöksdjur?	3
Varför samlar vi in försöksdjursstatistik?	4
FÖRSÖKSDJUR 2017 ENLIGT EU:S DEFINITION	5
Antal användningar och svårhetsgrad	5
Syfte	7
Genetisk status och framställande av ny genetiskt modifierad stam	10
Födelseplats	10
Primaternas ursprung och generation	11
Var djurförsöken utförs	11
FÖRSÖKSDJUR 2017 UTÖVER EU:S DEFINITION	12
Antal användningar och svårhetsgrad per djurslag	12
Syfte	14
Genetisk status och framställande av ny genetiskt modifierad stam	17
Födelseplats	17
Primaternas ursprung och generation	18
Var djurförsöken utförs	18
DJUR/ANVÄNDNINGAR ÖVER TIDEN	19
Användningar per djurslag 2014-2017	19
Övergripande syfte 2014-2017	22
Antal djur/användningar 1993-2017	23
BILAGOR	25
1. Lagstadgad användning och rutinmässig produktion 2017 enligt EU:s definition (specificerat)	25
2. Lagstadgad användning och rutinmässig produktion 2017 utöver EU:s definition (specificerat)	27

Bakgrund

Vad är ett försöksdjur?

Definitionen av försöksdjur i Europarådskonventionen ETS 123¹ och EU:s försöksdjursdirektiv (2010/63/EU)² omfattar bara de djur som utsatts för någon form av ingrepp i forskningssyfte. Med ingrepp menar man injektion, operativt ingrepp eller annat som kan tillfoga djuret smärta, lidande, ångest eller bestående skada. Det minsta ingreppet enligt denna definition kan jämföras med ett nålstick.

I Sverige är det syftet med användningen som avgör om ett djur räknas som försöksdjur, inte om djuret utsätts för ingrepp, smärta eller lidande. Enligt den svenska djurskyddslagen (2018:1192) är ett djur ett försöksdjur om det används till:

- vetenskaplig forskning,
- sjukdomsdiagnos,
- utveckling och framställning av läkemedel eller kemiska produkter,
- undervisning, om användningen innebär att djuret avlivas, utsätts för operativt ingrepp, injektion eller blodavtappning eller om djuret orsakas eller riskerar att orsakas lidande, och
- andra jämförbara ändamål.

Det innebär att djur som använts i beteendeförsök utan ingrepp, eller avlivats för organanvändning inkluderas. Även provfiskad fisk inkluderas, vilket har en stor påverkan på statistiken. Lantbruksforskning som gäller nya system för till exempel hållning, transport eller avlivning kan också involvera många djur. Trots att alla djur inom vetenskaplig forskning räknas som försöksdjur enligt den svenska definitionen så ska inte alla rapporteras in. Det finns verksamhet som är undantagen rapportering av försöksdjur om särskilda villkor är uppfyllda³. Det gäller till exempel rena observationsstudier på djurpark eller fritt levande djur, samt i vissa fall även användning av privatägda djur och djur i undervisning. Även ringmärkning av fåglar är undantaget kravet på rapportering om fåglarna endast fångas, mäts, vägs, ringmärks med fotringar och därefter släpps fria, samt att ringmärkningen sker med ringmärkarlicens. Bortsett från handuppfödda fåglar, så ringmärktes 264 000 fåglar i Sverige 2017⁴.

Med djurförsök avses också framställning av djur med förändrad arvsmassa, om gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder används samt, i de fall djur kan orsakas lidande, bevarande genom avel av en stam av djur med förändrad arvsmassa med bibehållande av djurens genetiska egenskaper.

Trots att både de djur som används och de som är avsedda att användas i djurförsök räknas som försöksdjur⁵, så ingår inte i den årliga statistikinsamlingen djur som fötts upp för att användas i djurförsök, men som inte gått i försök. Inte heller djur som enbart använts för avel

---

¹ Europarådets konvention (ETS 123) om skydd av ryggradsdjur som används för försöks- och annat vetenskapligt ändamål

² EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål

³ L150. Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:9) om Försöksdjur.

⁴ Naturhistoriska riksmuseet. Antal ringmärkta och återfunna fåglar 2017. www.nrm.se.

⁵ Djurskyddslagen (2018:1192)

ingår, förutom om det rör sig om upprätthållande av genetiskt modifierad stam med avsedd och uppvisad skadlig fenotyp, eller framställande av ny genetisk modifierad stam. Såväl överskottsdjuren som de som enbart använts i avel kommer från och med 2018 att rapporteras in för vart femte år.

Varför samlar vi in försöksdjursstatistik?

I Sverige samlas statistik in varje år över det antal försöksdjur som använts under föregående år för att kunna följa och övervaka den svenska försöksdjursanvändningen. Enligt EU:s försöksdjursdirektiv (2010/63/EU) är EU:s medlemsstater ålagda att samla in och redovisa denna statistik och genom Europarådskonventionen (ETS 123) har också Sverige förbundit sig att rapportera den till Europarådet. Kraven och formerna för insamlingen av statistik finns i Kommissionens genomförandebeslut 2012/707/EU⁶.

---

⁶ Kommissionens genomförandebeslut den 14 november 2012 om fastställande av ett gemensamt format för överlämnande av information i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål

Försöksdjur 2017 enligt EU:s definition

Antal användningar och svårhetsgrad

För 2017 rapporterades det in omkring 325 000 användningar av försöksdjur enligt EU:s definition, varav svårhetsgraden terminal fastställdes för 3%, ringa (upp till och med) för 34%, måttlig för 51 % och avsevärd för 13% (Tabell 1). Det var främst möss som användes (68%, 220 281 användningar) och 50 % av användningarna av möss klassificerades som måttlig svårhetsgrad. Fiskar var det djurslag som användes näst mest (63 098 stycken) där zebrafiskar stod för 29 158 användningar och av dessa användningar så fastställdes 59 % som måttlig svårhetsgrad.

Faktaruta

De fem svårhetsgraderna

- **Terminal:** försök som har utförts helt under allmän bedövning, från vilken djuret inte har återfått medvetandet. Detta kallas ibland även för akutförsök.
- **Terminal-organ:** försök där djur enbart avlivats för användning av organ och vävnader. Ingår till skillnad mot terminal inte i EU:s definition av försöksdjur såvida de inte är genetiskt modifierade med skadlig fenotyp (svårhetsgraden baseras då på det lidande som fenotypen orsakat).
- **Ringa (upp till och med):** försök som har orsakat djur (upp till och med) en kort period av ringa smärta, lidande eller ångest samt försök som inte innebär någon påtaglig försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.
- **Måttlig:** försök som har orsakat djur en kort period av måttlig smärta, måttligt lidande eller måttlig ångest eller en lång period av ringa smärta, lidande eller ångest samt försök som har orsakat måttlig försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.
- **Avsevärd:** försök som har orsakat djur svår smärta, svårt lidande eller svår ångest eller en lång period av måttlig smärta, måttligt lidande eller måttlig ångest samt försök som har orsakat avsevärd försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

De fem djuren som är klassade som övriga gnagare utgörs av gråsidig. Bland de 211 övriga rovdjuren finns främst brunbjörn (71 stycken), följt av fjällräv (66 stycken), mårddhund (39 stycken), rödräv (22 stycken), men även järv (7 stycken) och varg (6 stycken). Av de 256 övriga däggdjuren så är rådjur i majoritet (154 stycken), följt av älg (95 stycken) och ren (7 stycken). Av de 11 269 övriga fåglarna så är de flesta rapporterade som svartvit flugsnappare (3 511 stycken), följt av blåmes (1 816 stycken), halsbandsflugsnappare (1 800 stycken), gräsand (598 stycken) och entita (558 stycken). Övriga groddjur (2 694 stycken) består främst av åkergroda (1 132 stycken), spansk revbenssalamander (956 stycken), vanlig padda (368 stycken) och grönfläckig padda (92 stycken). Av de 33 940 övriga fiskarna så är de flesta rapporterade som stensnultra (8 518 stycken), skärsnultra (6 127 stycken) och torsk (5 224 stycken).

Av användningarna har totalt 6 602 stycken (2%) rapporterats in som återanvändningar. Främst handlar det om zebrafisk (33%, 2 151 stycken) och möss (31%, 2 016 stycken). Användningarna i tabellerna 1-6 och 8 inkluderar både användningar av djur som använts i endast ett försök och djur som återanvänts.

Faktaruta

Återanvändning

Innebär att man använder ett djur som redan gått i ett försök, fast man lika gärna hade kunnat använda ett djur som inte hade gått i det tidigare försöket.

Tabell 1. Antal försöksdjursanvändningar enligt EU:s definition i relation till svårhetsgraden. Både djur som använts för första gången i försök och återanvända djur ingår i tabellen.

Djurgrupp	Djurslag	Svårhetsgrad				Totalt	
		Ter-minal	Ringa	Måttlig	Avse-värd	Antal	%
Gnagare	Husmus	7 058	64 209	110 829	38 185	220 281	68
	Brunråtta	706	2 416	13 654	2 545	19 321	6
	Marsvin	8	0	401	0	409	<1
	Guldhamster	3	0	31	0	34	<1
	Kinesisk dvärghamster	0	0	0	0	0	0
	Mongolisk ökenråtta	0	0	0	0	0	0
	Övriga gnagare	0	5	0	0	5	<1
Hardjur	Kanin	531	21	1 022	0	1 574	<1
Rovdjur	Katt	0	104	0	0	104	<1
	Hund	0	323	63	0	386	<1
	Tamiller	0	0	0	0	0	0
	Övriga rovdjur	0	165	46	0	211	<1
Hovdjur	Hästar, åsnor	0	0	41	0	41	<1
	Svin	515	457	565	20	1 557	<1
	Getter	0	0	30	0	30	<1
	Får	13	4	18	0	35	<1
	Nötkreatur	0	526	887	7	1 420	<1
Primater	Strepsirrhini (Halvapor)	0	0	0	0	0	0
	Silkesapor och tamariner	0	0	0	0	0	0
	Krabbmakak	0	0	2	0	2	<1
	Rhesusmakak	0	0	23	0	23	<1
	Gröna markattor	0	0	0	0	0	0
	Babianer	0	0	0	0	0	0
	Dödskalleapor	0	0	0	0	0	0
	Övriga arter av gamla världens apor (Cercopithecoidea)	0	0	0	0	0	0
	Övriga arter av nya världens apor (Ceboidea)	0	0	0	0	0	0
	Människoartade apor (Hominoidea)	0	0	0	0	0	0
Övriga däggdjur	Övriga däggdjur	0	111	145	0	256	<1
Fåglar	Tamhöns	0	506	946	0	1 452	<1
	Övriga fåglar	0	10 835	434	0	11 269	3
Kräldjur	Kräldjur	0	0	0	0	0	0
Groddjur	Grodor (om Rana spp.*)	0	0	308	0	308	<1
	Klogrodor	0	25	236	0	261	<1
	Övriga groddjur	0	76	2 618	0	2 694	1
Fiskar	Zebrafisk	22	11 802	17 334	0	29 158	9
	Övriga fiskar	468	18 265	14 906	301	33 940	10
Bläckfiskar	Bläckfiskar	0	0	0	0	0	0
Totalt		9 324	109 850	164 539	41 058	324 771	100

*R. temporaria och R. pipiens

Syfte

De flesta av de omkring 325 000 försöksdjursanvändningarna har skett inom grundforskning (71%), följt av translationell⁷ och tillämpad forskning (17%, Tabell 2). De flesta (50%) användningar inom grundforskning har rapporterats som måttlig svårhetsgrad och det gäller även inom translationell och tillämpad forskning (60%).

Tabell 2. Övergripande syfte som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgraden.

Syfte	Svårhetsgrad				Totalt	
	Ter-minal	Ringa	Måttlig	Avse-värd	Antal	%
Grundforskning	4 809	79 478	115 372	32 515	232 174	71
Translationell och tillämpad forskning	3 721	9 932	33 517	8 543	55 713	17
Lagstadgad användning och rutinmässig produktion	0	235	2 189	0	2 424	1
Skydd av den naturliga miljön för att bevara människors eller djurs hälsa eller välbefinnande	366	17 544	10 006	0	27 916	9
Artskydd	0	71	546	0	617	<1
Högre utbildning för att förvärva, vidmakthålla eller förbättra yrkesfärdigheter	428	911	2 909	0	4 248	1
Rättsmedicinska undersökningar	0	0	0	0	0	0
Bevarande av kolonier av etablerade genetiskt modifierade djur som inte används i andra försök	0	1 679	0	0	1 679	1
Ej EU-syfte	0	0	0	0	0	0
Totalt	9 324	109 850	164 539	41 058	324 771	100

Grundforskning

Av de omkring 233 000 försöksdjursanvändningarna inom grundforskning så rörde de flesta forskning om nervsystemet (23%), hjärt-kärlsystemet (19%), samt endokrina systemet/ämnesomsättningen (12%, Tabell 3). Kategorierna med störst andel användningar klassificerade som avsevärd svårhetsgrad var rörelseapparaten (45%), nervsystemet (23%) och onkologi (22%). Kategorierna med störst andel användningar klassificerade som måttlig svårhetsgrad var respirationssystemet (84%), mag-tarmsystemet inklusive levern (67%), endokrina systemet/ämnesomsättningen (67%). Kategorierna med störst andel användningar klassificerade som avsevärd svårighetsgrad var rörelseapparaten (45%) följt av nervsystemet (23%).

⁷ Innebär exempelvis att sjukdomsproblem som identifieras i sjukvården ligger till grund för laboratoriebaserade studier.

Tabell 3. Typ av grundforskning som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgraden.

Typ av grundforskning	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Onkologi	331	5 194	12 170	4 854	22 549	10
Hjärt-kärlsystemet, blodet och lymfsystemet	674	30 969	10 140	2 719	44 502	19
Nervsystemet	1 172	10 210	29 577	12 466	53 425	23
Respirationssystemet	0	232	6 151	979	7 362	3
Mag-tarmsystemet inklusive levern	63	342	1 028	98	1 531	1
Rörelseapparaten	30	599	1 696	1 895	4 220	2
Immunsystemet	490	4 971	13 175	4 558	23 194	10
Urogenital-/fortplantningssystemet	0	3 348	3 195	0	6 543	3
Sinnesorganen (hud, ögon och öron)	0	1 262	1 888	0	3 150	1
Endokrina systemet/ämnesomsättningen	1 091	4 674	18 711	3 579	28 055	12
Multisystemiskt	763	4 149	5 023	266	10 201	4
Etologi/beteende hos djur/djurbologi	22	10 759	5 915	218	16 914	7
Övrig grundforskning	173	2 769	6 703	883	10 528	5
Totalt	4 809	79 478	115 372	32 515	232 174	100

Translationell och tillämpad forskning

Av de omkring 56 000 djur som använts inom translationell och tillämpad forskning så har de flesta använts inom cancer hos människan (19%), nervösa besvär och mentala störningar hos människa (17%) samt immunstörningar hos människa (17%, Tabell 4). Svårhetsgraden avsevärd har främst rapporterats för immunstörningar hos människa (7 191 stycken). Det motsvarar 78% i den kategorin. Bland kategorierna med minst 1 000 användningar har hjärt-kärlproblem hos människa (96%) högst andel måttlig svårhetsgrad, följt av cancer hos människa (95%) och respiratoriska störningar hos människa (91%). Immunstörningar hos människa var den kategori som hade störst andel användningar klassificerade som avsevärd svårhetsgrad (77%).

Tabell 4. Typ av translationell och tillämpad forskning som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgrad.

Typ av translationell och tillämpad forskning	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Cancer hos människa	253	233	10 322	33	10 841	19
Infektiösa störningar hos människa	44	86	1 198	0	1 328	2
Hjärt-kärlproblem hos människa	1 450	4 270	622	141	6 483	12
Nervösa besvär och mentala störningar hos människa	79	152	8 855	651	9 737	17
Respiratoriska störningar hos människa	1 300	1 707	2 068	2	5 077	9
Mag-tarmstörningar hos människa, inbegripet leverstörningar	0	0	0	0	0	0
Störningar i rörelseapparaten hos människa	0	0	862	0	862	2
Immunstörningar hos människa	113	454	1 513	7 191	9 271	17
Urogenitala störningar och fortplantningsstörningar hos människa	34	110	111	0	255	<1
Störningar i sinnesorganen hos människa (hud, ögon och öron)	20	480	0	0	500	1
Endokrina störningar och ämnesomsättningsrubbningar hos människa	346	350	4 596	395	5 687	10
Övriga störningar hos människa	0	433	1 890	0	2 323	4
Störningar och sjukdomar hos djur	0	503	201	0	704	1
Djurskydd	0	0	65	40	105	<1
Sjukdomsdiagnostik	20	28	494	0	542	1
Växtsjukdomar	0	0	0	0	0	0
Icke lagstadgad toxikologi och ekotoxikologi	62	1 126	720	90	1 998	4
Totalt	3 721	9 932	33 517	8 543	55 713	100

Lagstadgad användning och rutinmässig produktion

Av de omkring 2 400 försöksdjur som använts inom lagstadgad användning och rutinmässig produktion har de flesta använts för toxicitetstester och andra säkerhetstester som inbegriper farmakologi (58%), samt kvalitetskontroll, inklusive säkerhets- och effektivitetstester av tillverkningssatser (32%, Tabell 5). De flesta (90%) användningar har haft svårhetsgraden måttlig. Mer detaljerad information om användningen inom lagstadgad användning och rutinmässig produktion finns i bilaga 1.

Faktaruta

Lagstadgad användning och rutinmässig produktion

Omfattar användning av djur i försök som utförs i syfte att uppfylla lagstadgade krav för produktion och utsläppande/kvarhållande på marknaden av produkter/substanser, inbegripet säkerhets- och riskbedömningar för livsmedel och foder.

Tabell 5. Typ av lagstadgad användning och rutinmässig produktion som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgrad.

Typ av lagstadgad användning och rutinmässig produktion	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Rutinmässig produktion	0	0	0	0	0	0
Kvalitetskontroll (inklusive säkerhets- och effektivitetstester av tillverkningsatser)	0	0	773	0	773	32
Övriga effektivitets- och toleranstester	0	235	0	0	235	10
Toxicitetstester och andra säkerhetstester som inbegriper farmakologi	0	0	1 416	0	1 416	58
Totalt	0	235	2 189	0	2 424	100

Genetisk status och framställande av ny genetiskt modifierad stam

Fyrtiosex procent av försöksdjursanvändningen som rapporterades in för 2017 utgjordes av genetiskt modifierade djur utan skadlig fenotyp (Tabell 6). Ytterligare 11% var genetiskt modifierade med skadlig fenotyp. För möss låg motsvarande siffror på 58% (utan skadlig fenotyp) och 15% (med skadlig fenotyp). De cirka 37 000 användningarna med genetiskt modifierade djur med skadlig fenotyp består framförallt av möss med drygt 32 000 användningar. Förutom möss, råttor och zebrafisk förekommer även 61 användningar av genetiskt modifierade spanska revbenssalamandrar utan skadlig fenotyp.

Tabell 6. Försöksdjurens genetiska status.

Genetisk status	Djurslag			Totalt	
	Mus	Råtta	Zebrafisk	Antal	%
Icke genetiskt modifierad	60 674	18 534	14 812	149 970	46
Genetiskt modifierad utan skadlig fenotyp	127 534	487	9 790	137 872	43
Genetiskt modifierad med skadlig fenotyp	32 073	300	4 556	36 929	11
Totalt	220 281	19 321	29 158	324 771	100

Av det totala antalet försöksdjursanvändningar så har 33 246 (10%) ingått i framställande av ny genetiskt modifierad stam. Dessa består främst av möss (23 429 stycken) och även zebrafiskar (9 817 stycken).

Födelseplats

Av de 318 169 djur som användes för första gången var de flesta födda i EU, främst hos registrerad uppfödare (78%), men också av icke registrerad uppfödare (20%, Tabell 7). Motsvarande siffror för möss var 91% och 8%. Av de drygt 1 600 djur som är födda i övriga Europa så dominerar övriga fiskar (75%, 1 207 stycken) och möss (25%, 401 stycken). De drygt 2 700 djur som är födda i övriga delar av världen består främst av möss (64%), zebrafisk (15%) och andra fiskar (12%). För återanvända djur registreras inte födelseplats, då den redan blivit registrerad i samband med första användningen av djuren.

Tabell 7. Födelseplats för försöksdjuren. För återanvända djur rapporteras inte födelseplats.

Födelseplats	Totalt	
	Antal	%
Djur födda i EU hos en registrerad uppfödare	249 147	78
Djur födda i EU, men inte hos en registrerad uppfödare	64 675	20
Djur födda i övriga Europa	1 608	1
Djur födda i övriga delar av världen	2 739	1
Totalt	318 169	100

Primaternas ursprung och generation

Två krabmakaker och 23 rhesusmakaker användes under 2017. Ingen av de 25 makakerna hade använts i försök tidigare, 19 av makakerna var födda i Amerika och 6 var födda i Asien. Samtliga makaker var av F2-generation eller högre. Med F2 menas att djuren är andra generationen som är född i fångenskap.

Var djurförsöken utförs

De flesta användningarna (89%) skedde inom universitet, högskola och landsting (Tabell 8) och främst skedde användningarna inom Göteborgs nämnds verksamhetsområde (30%), följt av Stockholms (23%) och Uppsalas (21%) nämnders verksamhetsområden.

Faktaruta

De regionala djurförsöksetiska nämndernas verksamhetsområden

- Stockholm: den del av landskapet Uppland som ingår i Stockholms län.
- Uppsala: Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
- Linköping: den del av landskapet Södermanland som ingår i Stockholm län, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Örebro och Gotlands län.
- Malmö/Lund: Blekinge, Skåne och Hallands län.
- Göteborg: Västra Götalands och Värmlands län.
- Umeå: Västerbottens, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Ansökningarna om djurförsöksetisk prövning skickas till den nämnd som ansvarar för det verksamhetsområde där försöken främst kommer genomföras, undantaget vissa typer av ansökningar som skickas till en viss nämnd oavsett verksamhetsområde.

Tabell 8. Vilken sektor samt i vilken nämnds verksamhetsområde som användningarna skett.

Djurförsöksetisk nämnd	Sektor			Totalt	
	Läkemedels-industri	Universitet, högskola och landsting	Övriga företag och myndigheter	Antal	%
Göteborg	15 299	82 488	52	97 839	30
Linköping	0	16 316	0	16 316	5
Malmö-Lund	4 652	36 318	6 381	47 351	15
Stockholm	862	72 785	1 968	75 325	23
Umeå	0	18 163	2 353	20 516	6
Uppsala	0	62 757	4 377	67 134	21
Totalt	20 813	288 827	15 131	324 771	100

Försöksdjur 2017 utöver EU:s definition

Antal användningar och svårhetsgrad per djurslag

Utöver EU-definitionen rapporterades det in totalt 6 932 272 användningar av försöksdjur under 2017 (Tabell 9), varav svårhetsgraden terminal-organ fastställdes för 1%, ringa (upp till och med) för 1%, och måttlig för 98% (Tabell 9). Anledningen till att användningarna med måttlig svårhetsgrad inte ingår bland försöksdjuren enligt EU:s definition trots att svårhetsgraden är så hög är att syftet för användningarna, provfiske, inte ingår i EU:s definition av försöksdjur.

Av användningarna utgjordes 99% av övriga fiskar, varav alla utom 27 352 stycken har provfiskats eller genomgått fiskmärkning. Bortsett från provfiske av fisk (6 851 654) och bläckfisk (5 480), samt fiskmärkning (582) så rapporterades det in 74 556 stycken användningar, främst möss (47%). Användningen av möss klassades till 93% med svårhetsgraden terminal-organ.

Faktaruta **Provfiske**

Provfiske utförs bland annat för att mäta fiskbestånden i våra svenska vatten och eftersom syftet är klassificerat som vetenskaplig undersökning faller dessa fiskar in under djurskyddslagens definition av försöksdjur. Krav på att provfiske utförs finns exempelvis i EU direktivet EG 1543/2000, men provfiske sker också på uppdrag av EU kommissionen (EG 1639/2001) samt för att ge underlag till ICES (Internationella Havsforskningsrådets) rapporter.

För övriga rovdjur rapporterades det in två användningar för snöleopard. De 1 428 användningar av övriga gnagare bestod av främst av skogssork (1 114 stycken) följt av skogsmöss (180 stycken), gråsidig (62 stycken) och skogssork (57 stycken). Av de 411 övriga däggdjuren så rapporterades de flesta som vanlig näbbmus (345 stycken) följt av lappnäbbmus (27 stycken), kronhjort (15 stycken) och dvärgnäbbmus (13 stycken). Bland de 788 övriga fåglar så är de flesta rapporterade som tornseglare (109 stycken), rödhake (74 stycken) och nattskär (65 stycken). Övriga groddjur (75 stycken) består främst av vanlig padda (35 stycken), följt av vanlig groda (12 stycken). Bland de 6 879 588 övriga fiskar så är de flesta rapporterade som skarpsill (3 348 759 stycken), sill eller strömming (2 003 706 stycken), och storspigg (670 139 stycken, Tabell 10). Totalt är 5 480 användningar av bläckfiskar inrapporterade, främst *Alloteuthis subulata* (3 404 stycken, 62%) samt *Loligo forbesii* (1 936 stycken, 35%).

Av användningarna har 1 206 (<1%) rapporterats in som återanvändningar och av dessa var 615 nötboskap (51%). Användningarna i tabellerna 9-15 och 17 inkluderar både användningar av djur som använts i endast ett försök och djur som återanvänts.

Tabell 9. Antal försöksdjursanvändningar utöver den europeiska definitionen i relation till svårhetsgrad. Både djur som använts för första gången i försök och återanvända djur ingår i tabellen.

Djurgrupp	Djurslag	Svårhetsgrad				Totalt	
		Term. organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Gnagare	Husmus	32 782	2 427	0	0	35 209	1
	Brunråtta	4 406	48	0	0	4 454	<1
	Marsvin	252	0	0	0	252	<1
	Guldhamster	8	0	0	0	8	<1
	Kinesisk dvärghamster	0	0	0	0	0	0
	Mongolisk ökenråtta	0	0	0	0	0	0
	Övriga gnagare	1 354	74	0	0	1 428	<1
Hardjur	Kanin	16	0	0	0	16	<1
Rovdjur	Katt	0	0	0	0	0	0
	Hund	0	96	0	0	96	<1
	Tamiller	0	0	0	0	0	0
	Övriga rovdjur	0	2	0	0	2	<1
Hovdjur	Hästar, åsnor	0	100	0	0	100	<1
	Svin	17	126	0	0	143	<1
	Getter	0	20	0	0	20	<1
	Får	0	10	0	0	10	<1
	Nötkreatur	0	917	0	0	917	<1
Primater	Strepsirrhini (Halvapor)	0	0	0	0	0	0
	Silkesapor och tamariner	0	0	0	0	0	0
	Krabbmakak	0	0	0	0	0	0
	Rhesusmakak	0	0	0	0	0	0
	Gröna markattor	0	0	0	0	0	0
	Babianer	0	0	0	0	0	0
	Dödskallearpor	0	0	0	0	0	0
	Övriga arter av gamla världens apor (Cercopithecoidea)	0	3	0	0	3	<1
	Övriga arter av nya världens apor (Ceboidea)	0	0	0	0	0	0
	Människoartade apor (Hominoidea)	0	9	0	0	9	<1
Övriga däggdjur	Övriga däggdjur	244	167	0	0	411	<1
Fåglar	Tamhöns	548	1 448	56	0	2 052	<1
	Övriga fåglar	96	692	0	0	788	<1
Kräldjur	Kräldjur	14	387	0	0	401	<1
Groddjur	Grodor (om Rana spp*)	54	0	0	0	54	<1
	Klogrodor	20	0	0	0	20	<1
	Övriga groddjur	75	0	0	0	75	<1
Fiskar	Zebrafisk	606	130	0	0	736	<1
	Övriga fiskar	20 155	84 986	6 774 146	301	6 879 588	99
Bläckfiskar	Bläckfiskar	0	0	5 480	0	5 480	<1
Totalt		60 647	91642	6 779 682	301	6 932 272	100

*R. temporaria och R. pipiens

Tabell 10. De 30 övriga fiskarter med flest användningar.

Djurslag	Antal	Djurslag	Antal
Skarpsill	3 348 759	Kolja	14 953
Sill	2 003 706	Nors	11 429
Storspigg	670 139	Gärs	10 262
Vitlinglyra	222 877	Kolmule	11 208
Vitling	122 920	Guppy	10 000
Sandskädda	56 621	Stensimpa	9 502
Abborre	43 804	Elritsa	8 588
Öring	41 317	Spetsstjärtat långebarn	6 874
Mört	38 976	Laxsill	6 249
Torsk	27 013	Rötsimpa	5 882
Lerskädda	25 760	Gråsej	4 566
Makrill	18 959	Björkna	4 662
Rödspätta	16 607	Sik	3 982
Lax	15 472	Hornsimpa	3 872
Skärnultra	15 057	Knorrhane	3 808

Syfte

De flesta (99%) av de nästan 7 miljoner försöksdjursanvändningarna har skett i provfiske och i märkningsförsök. Totalt rör det sig om 6 852 236 fiskar och 5 480 bläckfiskar som provfiskats. Dessa har rapporterats som: ej EU-syfte (6 764 728 stycken), skydd av den naturliga miljön för att bevara människors eller djurs hälsa eller välbefinnande (56 704 stycken), grundforskning (48 430 stycken), translationell och tillämpad forskning (6 375 stycken), samt bevarande av arter (2 575 stycken). 582 stycken fiskar har använts i fiskmärkning och dessa har rapporterats som grundforskning.

Bortsett från provfiske och fiskmärkning så har flest användningar (68 598 stycken) rapporterats in under grundforskning, följt av ej EU-syfte (5 533 stycken).

Tabell 11. Övergripande syfte som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgraden.

Syfte	Svårhetsgrad				Totalt	
	Term. organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Grundforskning	49 445	26 610	14 926	0	90 981	1
Translationell och tillämpad forskning	9 468	659	0	0	10 127	<1
Lagstadgad användning och rutinmässig produktion	0	0	0	0	0	<1
Skydd av den naturliga miljön för att bevara människors eller djurs hälsa eller välbefinnande	1 199	26 776	28 856	301	57 132	1
Artskydd	0	2579	0	0	2 579	0
Högre utbildning för att förvärva, vidmakthålla eller förbättra yrkesfärdigheter	468	724	0	0	1 192	<1
Rättsmedicinska undersökningar	0	0	0	0	0	0
Bevarande av kolonier av etablerade genetiskt modifierade djur som inte används i andra försök	0	0	0	0	0	0
Ej EU-syfte	67	34 294	6 735 900	0	6 770 261	98
Totalt	60 647	91 642	6 779 682	301	6 932 272	100

Grundforskning

Övrig grundforskning stod för en fjärdedel av användningen inom grundforskningen 2017 (Tabell 12) och av dessa 23 540 djur är 93% rapporterade som provfiske. Drygt hälften (54%) av användningarna inom grundforskning har haft svårhetsgrad terminal-organ.

Tabell 12. Typ av grundforskning som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgraden.

Typ av grundforskning	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal-organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Onkologi	1 585	588	56	0	2 229	2
Hjärt-kärlsystemet, blodet och lymfsystemet	11 395	12	0	0	11 407	13
Nervsystemet	11 094	866	0	0	11 960	13
Respirationssystemet	203	51	0	0	254	<1
Mag-tarmsystemet inklusive levern	20	0	0	0	20	<1
Rörelseapparaten	752	0	0	0	752	1
Immunsystemet	4 754	536	0	0	5 290	6
Urogenital-/fortplantningssystemet	2 294	145	0	0	2 439	3
Sinnesorganen (hud, ögon och öron)	346	16	0	0	362	<1
Endokrina systemet/ämnesomsättningen	2 237	108	0	0	2 345	3
Multisystemiskt	220	720	0	0	940	1
Etologi/beteende hos djur/djurbiologi	13 275	15 494	674	0	29 443	32
Övrig grundforskning	1 270	8 074	14 196	0	23 540	26
Totalt	49 445	26 610	14 926	0	90 981	100

Translationell och tillämpad forskning

Av de omkring 10 000 djur som använts i translationell och tillämpad forskning så har de flesta använts inom icke lagstadgad toxikologi och ekotoxikologi (63 %, Tabell 13). De flesta (93%) användningarna inom translationell och tillämpad forskning har haft svårhetsgrad terminal-organ.

Tabell 13. Typ av translationell och tillämpad forskning som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgrad.

Typ av translationell och tillämpad forskning	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal-organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Cancer hos människa	628	0	0	0	628	6
Infektiösa störningar hos människa	0	47	0	0	47	1
Hjärt-kärlproblem hos människa	762	0	0	0	762	8
Nervösa besvär och mentala störningar hos människa	107	0	0	0	107	1
Respiratoriska störningar hos människa	480	0	0	0	480	5
Mag-tarmstörningar hos människa, inbegripet leverstörningar	0	0	0	0	0	0
Störningar i rörelseapparaten hos människa	42	0	0	0	42	<1
Immunstörningar hos människa	312	0	0	0	312	3
Urogenitala störningar och fortplantningsstörningar hos människa	0	0	0	0	0	0
Störningar i sinnesorganen hos människa (hud, ögon och öron)	15	0	0	0	15	<1
Endokrina störningar och ämnesomsättningsrubbningar hos människa	604	0	0	0	604	6
Övriga störningar hos människa	84	23	0	0	107	1
Störningar och sjukdomar hos djur	82	0	0	0	82	1
Djurskydd	0	589	0	0	589	6
Sjukdomsdiagnostik	0	0	0	0	0	0
Växtsjukdomar	0	0	0	0	0	0
Icke lagstadgad toxikologi och ekotoxikologi	6 352	0	0	0	6 352	63
Totalt	9 468	659	0	0	10 127	100

Lagstadgad användning och rutinmässig produktion.

Lagstadgad användning och rutinmässig produktion rapporterades för 0 användningar (Tabell 14).

Tabell 14. Typ av lagstadgad användning och rutinmässig produktion som försöksdjuren använts för i relation till svårhetsgrad.

Typ av lagstadgad användning och rutinmässig produktion	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal-organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Rutinmässig produktion	0	0	0	0	0	0
Kvalitetskontroll (inklusive säkerhets- och effektivitetstester av tillverkningsatser)	0	0	0	0	0	0
Övriga effektivitets- och toleranstester	0	0	0	0	0	0
Toxicitetstester och andra säkerhetstester som inbegriper farmakologi	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	0	0	0	0	0

Genetisk status

Omkring 40 000 användningar skedde med försöksdjur som var genetiskt modifierade, vilket motsvarar 54% av försöksdjursanvändningarna om man bortser från provfiske och fiskmärkning (Tabell 15). Den absoluta majoriteten av alla genetiskt modifierade djur var möss, även om det också rapporterades in genetiskt modifierade råttor och zebrafiskar.

Tabell 15. Försöksdjurens genetiska status.

Genetisk status	Djurslag			Totalt	
	Mus	Råtta	Zebrafisk	Antal	%
Icke genetiskt modifierad	9 182	4 206	191	13 579	34
Genetiskt modifierad utan skadlig fenotyp	25 690	245	545	26 480	66
Genetiskt modifierad med skadlig fenotyp	337	3	0	340	<1
Totalt	35 209	4 454	736	40 399	100

Födelseplats

De flesta försöksdjuren är födda i EU hos en icke registrerad uppfödare (99%, Tabell 16). Kategorin domineras av vilda fiskar och deras, liksom många andra frilevande djurs, ursprung är omöjligt att veta.

Tabell 16. Födelseplats för försöksdjuren. För återanvända djur rapporteras inte födelseplats.

Födelseplats	Totalt	
	Antal	%
Djur födda i EU hos en registrerad uppfödare	49 988	1
Djur födda i EU, men inte hos en registrerad uppfödare	6 863 059	99
Djur födda i övriga Europa	17 794	<1
Djur födda i övriga delar av världen	225	<1
Totalt	6 931 066	100

Primaternas ursprung och generation

Totalt har 12 användningar rapporterats för primater: schimpans (6 stycken), sumatraorangutang (3 stycken) och vithandad gibbon (3 stycken). Samtliga användningar är återanvändningar.

Var djurförsöken utförs

De flesta (98%) användningarna skedde inom universitet, högskola och landsting (Tabell 17) och främst skedde användningarna inom Göteborgs nämnds verksamhetsområde (96%).

Tabell 17. Vilken sektor samt i vilken nämnds verksamhetsområde som användningarna skett.

Djurförsöksetisk nämnd	Sektor			Totalt	
	Läkemedels-industri	Universitet, högskola och landsting	Övriga företag och myndigheter	Antal	%
Göteborg	1 964	6 568 847	51 926	6 622 737	96
Linköping	0	9 499	31 508	41 007	<1
Malmö-Lund	531	2 203	25 208	27 942	<1
Stockholm	113	40 764	14 849	55 716	<1
Umeå	0	10 914	26 281	37 195	<1
Uppsala	0	146 164	1 501	147 565	2
Totalt	2 608	6 778 391	151 273	6 932 272	100

Djur/användningar över tiden

Användningar per djurslag 2014-2017

Vissa siffror från 2015 och 2016 har justerats sedan rapporterna från dessa år publicerades. Detta har gjorts efter att några inrapporteringar av användning av försöksdjur har korrigerats.

Enligt EU:s definition

Tabell 18. Antal försöksdjursanvändningar enligt EU:s definition. Både djur som använts för första gången i försök och återanvända djur ingår i tabellen.

Djurgrupp	Djurslag	2014	2015	2016	2017
Gnagare	Husmus	197 491	175 904	255 949	220 281
	Brunråtta	26 762	21 907	21 218	19 321
	Marsvin	663	482	422	409
	Guldhamster	0	0	0	34
	Kinesisk dvärghamster	0	0	0	0
	Mongolisk ökenråtta	0	0	0	0
	Övriga gnagare	5 296	0	63	5
Hardjur	Kanin	571	446	1 447	1 574
Rovdjur	Katt	28	23	94	104
	Hund	111	115	204	386
	Tamiller	0	57	0	0
	Övriga rovdjur	91	118	167	211
Hovdjur	Hästar, åsnor	58	275	824	41
	Svin	585	1 625	1 840	1 557
	Getter	0	0	58	30
	Får	51	52	27	35
	Nötkreatur	129	2 097	1 436	1 420
Primater	Strepsirrhini (Halvapor)	0	0	0	0
	Silkesapor och tamariner	0	0	0	0
	Krabbmakak	3	7	10	2
	Rhesusmakak	0	1	28	23
	Gröna markattor	0	0	0	0
	Babianer	0	0	0	0
	Dödskallearpor	0	0	0	0
	Övriga arter av gamla världens apor (Cercopithecoidea)	0	0	0	0
	Övriga arter av nya världens apor (Ceboidea)	0	0	0	0
	Människoartade apor (Hominoidea)	0	0	0	0
Övr. däggdjur	Övriga däggdjur	1 128	1 871	427	256
Fåglar	Tamhöns	10 899	5 266	971	1 452
	Övriga fåglar	5 972	6 551	11 583	11 269
Kräldjur	Kräldjur	9	50	380	0
Groddjur	Grodor (om Rana spp.*)	0	600	623	308
	Klogrodor	1 598	574	441	261
	Övriga groddjur	2 857	1 894	3 923	2 694
Fiskar	Zebrafisk	8 171	20 519	24 607	29 158
	Övriga fiskar	21 697	14 355	18 024	33 940

Bläckfiskar	Bläckfiskar	0	0	0	0
Totalt		284 170	254 789	344 766	324 771

**R. temporaria* och *R. pipiens*

Betydligt fler användningar rapporterades in för 2016 jämfört med både 2014, 2015 och även något fler än för 2017 (Tabell 18). 2017 har jämfört med 2016 omkring 20 000 färre användningar och jämfört med 2015 omkring 70 000 stycken fler, vilket motsvarar en minskning med 6% respektive ökning med 27%.

Precis som tidigare år är det främst möss som använts i djurförsök. En skillnad mot tidigare år är att övriga fiskarter är den kategori som rapporterats näst mest.

Utöver EU:s definition

Användningen av försöksdjur utöver EU:s definition består till största delen av provfiske och varierar därmed mycket beroende på antal inrapporterade fiskar som provfiskats. Möss, som är det vanligaste djurslaget, utöver övriga fiskar, har ökat med omkring 7% från 2014, 15% jämfört med 2015 och minskat med cirka 20% jämfört med 2016 (Tabell 19). Att användningen av grisar var så hög 2014 beror på en studie där ett skötselsystem för suggor under grisning undersöktes (73 697 stycken användningar).

Tabell 19. Antal försöksdjursanvändningar utöver EU:s definition. Både djur som använts för första gången i försök och återanvända djur ingår i tabellen.

Djurgrupp	Djurslag	2014	2015	2016	2017
Gnagare	Husmus	32 868	30 619	44 066	35 209
	Brunråtta	2 456	3 500	5 851	4 454
	Marsvin	0	340	316	252
	Guldhamster	0	0	0	8
	Kinesisk dvärghamster	0	0	0	0
	Mongolisk ökenråtta	0	0	0	0
	Övriga gnagare	0	3 429	674	1 428
Hardjur	Kanin	22	107	69	16
Rovdjur	Katt	162	12	0	0
	Hund	672	6	19	96
	Tamiller	0	0	56	0
	Övriga rovdjur	5	47	4	2
Hovdjur	Hästar, åsnor	2 493	94	200	100
	Svin	74 788	1 541	5 342	143
	Getter	0	0	0	20
	Får	100	30	199	10
	Nötkreatur	2 064	738	1 349	917
Primater	Strepsirrhini (Halvapor)	0	0	0	0
	Silkesapor och tamariner	0	0	0	0
	Krabbmakak	0	0	0	0
	Rhesusmakak	0	0	0	0
	Gröna markattor	0	0	0	0
	Babianer	0	0	0	0
	Dödsalleapor	0	0	0	0
	Övriga arter av gamla världens apor (Cercopithecoidea)	0	0	0	3
	Övriga arter av nya världens apor (Ceboidea)	0	0	0	0
	Människoartade apor (Hominoidea)	0	9	12	9
Övr. däggdjur	Övriga däggdjur	212	340	173	411
Fåglar	Tamhöns	14 571	9 793	11 130	2 052
	Övriga fåglar	143	3 975	658	788
Kräldjur	Kräldjur	20	190	8	401
Groddjur	Grodor (om Rana spp.*)	320	234	37	54
	Klogrodor	18	1 280	37	20
	Övriga groddjur	20	1 560	121	75
Fiskar	Zebra fisk	2 519	4 814	2 273	736
	Övriga fiskar	4 521 930	16 055 883	6 600 930	6 879 588
Bläckfiskar	Bläckfiskar	0	0	4 796	5 480
Totalt		4 655 383	16 118 541	6 678 320	6 932 272

*R. temporaria och R. pipiens

Övergripande syfte 2014-2017

Enligt EU:s definition

Grundforskning var 2017, precis som 2014, 2015 och 2016, det vanligaste syftet med användningen av försöksdjur (Tabell 20). En viss procentuell ökning av kategorin har skett från 72% 2014, till 79% 2015 och 82% 2016 för att 2017 sjunka till 71 %.

Tabell 20. Övergripande syfte som försöksdjuren använts för.

Syfte	2014	2015	2016	2017
Grundforskning	203 347	202 450	283 240	232 174
Translationell och tillämpad forskning	52 775	39 885	50 568	55 713
Lagstadgad användning och rutinmässig produktion	12175	2 188	2 599	2 424
Skydd av den naturliga miljön för att bevara människors eller djurs hälsa eller välbefinnande	5 418	6 280	2 759	27 916
Artskydd	9 046	500	0	617
Högre utbildning för att förvärva, vidmakthålla eller förbättra yrkesfärdigheter	1 409	3 331	5 155	4 248
Rättsmedicinska undersökningar	0	0	0	0
Bevarande av kolonier av etablerade genetiskt modifierade djur som inte används i andra försök	0	155	445	1 679
Ej EU-syfte	0	0	0	0
Totalt	284 170	254 789	344 766	324 771

Utöver EU:s definition

Ej EU-syfte är precis som 2014, 2015 och 2016 den kategorin där flest användningar skett för 2017, främst rör det sig om provfiske. Bortsett från provfiske så har flest användningar skett inom grundforskning 2017 vilket även har skett 2014-2016 (Tabell 21).

Tabell 21. Övergripande syfte som försöksdjuren använts för.

Syfte	2014	2015	2016	2017
Grundforskning	276 588	59 192	81 987	90 981
Translationell och tillämpad forskning	19 406	13 440	16 047	10 127
Lagstadgad användning och rutinmässig produktion	58	0	86	0
Skydd av den naturliga miljön för att bevara människors eller djurs hälsa eller välbefinnande	23 226	10 046 473	17 032	57 132
Artskydd	4 000	1 110	0	2 579
Högre utbildning för att förvärva, vidmakthålla eller förbättra yrkesfärdigheter	2 116	1 182	12 755	1 192
Rättsmedicinska undersökningar	0	0	0	0
Bevarande av kolonier av etablerade genetiskt modifierade djur som inte används i andra försök	0	58	504	0
Ej EU-syfte	4 329 989	5 997 086	6 549 909	6 770 261
Totalt	4 655 383	16 118 541	6 678 320	6 932 272

Antal djur/användningar 1993-2017

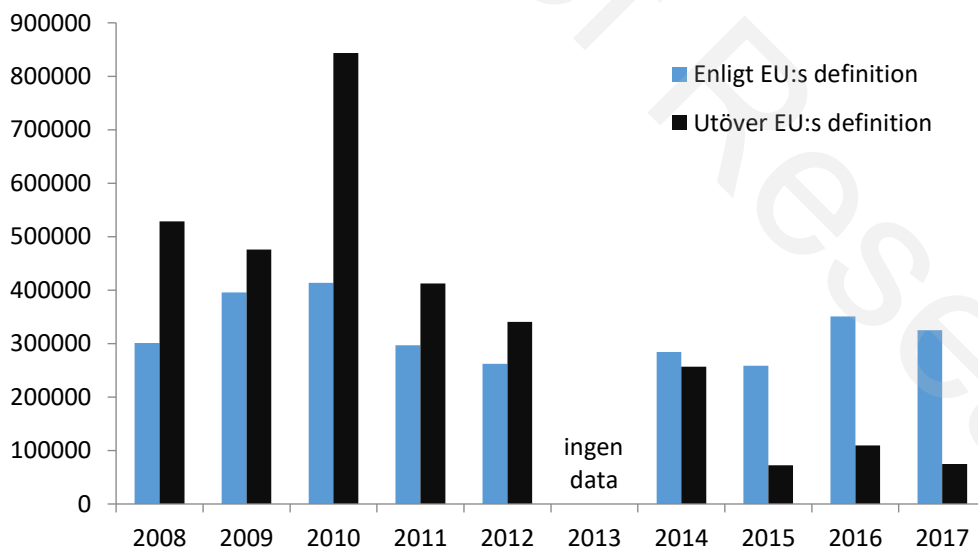
För 2017 rapporterades det in färre användningar av försöksdjur (provfiske och märkta fiskar undantagna) utöver EU:s definition än 2016, vilket följer trenden att användningarna minskat de senaste åren, med undantag för 2010 då en stor studie på fisk pågick (Fig. 1). Antalet inrapporterade försöksdjur enligt EU:s definition var relativt konstant från 2011 till 2015, men har nu ökat, men inte till samma nivå som 2010 (396 000 djur).

Även när vi tittar längre tillbaka i tiden så har antalet försöksdjur i Sverige enligt EU:s definition varit relativt konstant (Fig. 2), om man bortser från Fiskeriverkets och Fiskhälsans märkta fiskar vilka ingick i EU:s definition 2003- 2008. Att antal djur varierar mellan olika år kan ses som normal variation som beror på storlek och antal forskningsprojekt som pågår i landet.

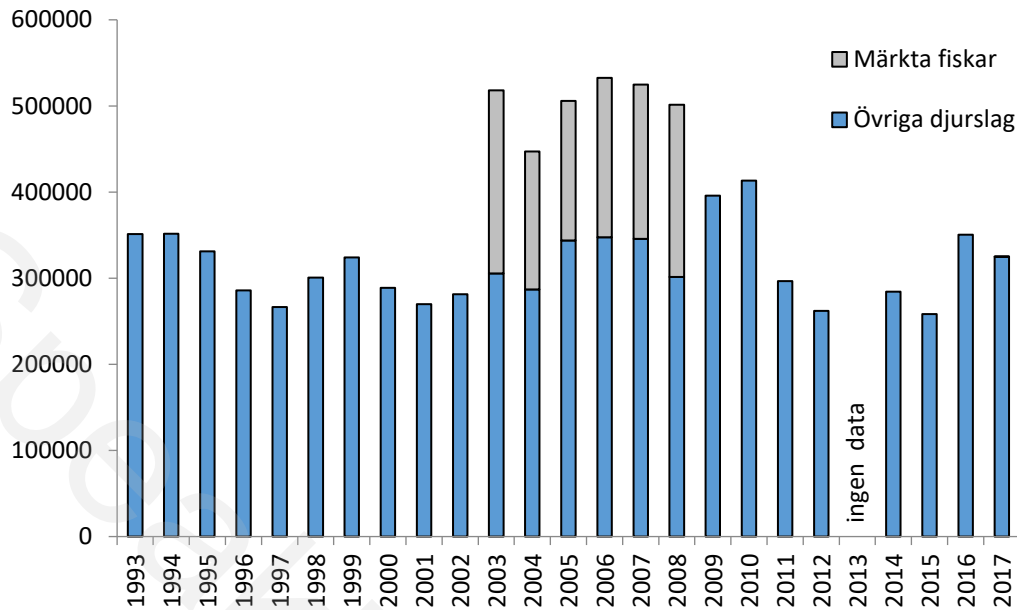
Faktaruta

Förändrad rapportering från och med 2013

Nya regler för hur statistiken ska rapporteras inom EU började gälla 2013. Sedan dess räknas användningar av djur som faktiskt nyttjats eftersom djuren ska rapporteras in först när de gått klart i försök. Detta ändrades så att den faktiska svårhetsgraden skulle kunna specificeras. Till det nya hör också att syftena med djurförsöken har fått fler kategorier. Även antalet arter har utökats. Bland annat finns zebrafisk och fler arter gnagare numera specificerade. Tidigare kunde dessa arter endast rapporteras in som fritext. Sedan 2013 är även bläckfiskar inkluderade eftersom de omfattas av direktivet. De nya kraven innebär att det inte går att direkt jämföra siffrorna från 2014 och framåt med tidigare år. Samtidigt förväntar vi oss inte att den nya rapporteringen ska påverka antalet djur som rapporteras in i någon större utsträckning.

Figur 1. Antal försöksdjur/användningar enligt, respektive utöver, EU:s definition 2008-2017. Provfiske och märkta fiskar är utelämnade. Observera att före 2013 rapporterades och räknades de djur där användningen i försök hade påbörjats under året, men sedan 2013 rapporteras och räknas de djur som använts klart i försöken. För 2013 har data rapporterats in men inte sammanställts.

Figur 2. Totalt antal försöksdjur/användningar enligt EU:s definition 1993-2017. Fiskmärkning utförd av Fiskeriverket och Fiskhälsan ingick i EU:s definition åren 2003 – 2008 och finns därför medtagen i statistiken för dessa årtal Observera att före 2013 rapporterades och räknades de djur där användningen i försök hade påbörjats under året, men sedan 2013 rapporteras och räknas de djur som använts klart i försöken. För 2013 har data rapporterats in men inte sammanställts.

Bilagor

1. Lagstadgad användning och rutinmässig produktion 2017 enligt EU:s definition (specificerat)

Av de 2 424 användningarna inom toxicitetstester och andra säkerhetstester som krävs enligt lagstiftning gäller 68% lagstiftning om humanläkemedel och 32% lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel och deras rests substanser, Tabell 22). Det rör sig uteslutande om lagstiftning som uppfyller EU:s krav.

Tabell 22. Toxicitetstester och andra säkerhetstester som krävs enligt lagstiftning.

Lagstiftning	Totalt	
	Antal	%
Lagstiftning om humanläkemedel	1 651	68
Lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel och deras rests substanser	773	32
Lagstiftning om medicintekniska produkter	0	0
Lagstiftning om industrikemikalier	0	0
Lagstiftning om växtskyddsmedel	0	0
Lagstiftning om biocider	0	0
Livsmedelslagstiftning, inklusive lagstiftning om material avsedda att komma i kontakt med livsmedel	0	0
Foderlagstiftning, inklusive lagstiftning om säkerhet för måldjur, arbetstagare och miljö	0	0
Kosmetikalagstiftning	0	0
Övrigt	0	0
Totalt	2 424	100

Rutinmässig produktion och kvalitetskontroll

Tabell 23. Rutinmässig produktion och kvalitetskontroll.

Övergripande syfte	Mer detaljerat	Svårhetsgrad				Totalt	
		Ter-minal	Ringa	Måttlig	Avse-värd	Antal	%
Rutinmässig produktion: användning av djur för reglerad produktion, per produkttyp	Blodbaserade produkter	0	0	0	0	0	0
	Monoklonala antikroppar	0	0	0	0	0	0
	Övrig	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	100
Kvalitetskontroll (inkl. säkerhets- och effektivitetstester av tillverkningssatser)	Säkerhetstester av tillverkningssatser	0	0	0	0	0	0
	Tester av pyrogenicitet	0	0	0	0	0	0
	Effektivitetstester av tillverkningssatser	0	0	773	0	773	100
	Annan kvalitetskontroll	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	773	0	773	100

Inga användningar har rapporterats som rutinmässig produktion. 773 användningar har rapporterats som kvalitetskontroll, där alla var inom effektivitetstester av tillverkningsatser (Tabell 23).

Toxicitetstester

Av de 1 303 användningar av försöksdjur för toxicitetstester och andra säkerhetstester som inbegriper farmakologi (läran om läkemedel och deras verkningar) så har de flesta (92%) använts inom kinetik (farmakokinetik, toxikokinetik, reduktion av rests substanser, Tabell 24). Samtliga 113 användningar inom toxicitet vid upprepad exponering har rapporterats som ≤ 28 dagar (Tabell 25).

Tabell 24. Toxicitetstester och andra säkerhetstester, per testtyp.

Tester per testtyp	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Testmetoder för akut toxicitet (enstaka dos) (inbegripet gränstest ("limit test"))	0	0	0	0	0	0
Hudirritation/hudkorrosion	0	0	0	0	0	0
Hudsensibilisering	0	0	0	0	0	0
Ögonirritation/ögonkorrosion.	0	0	0	0	0	0
Toxicitet vid upprepad exponering	0	0	113	0	113	8
Cancerframkallande egenskaper	0	0	0	0	0	0
Genotoxicitet	0	0	0	0	0	0
Reproduktionstoxicitet	0	0	0	0	0	0
Utvecklingstoxicitet	0	0	0	0	0	0
Neurotoxicitet	0	0	0	0	0	0
Kinetik (farmakokinetik, toxikokinetik, reduktion av rests substanser)	0	0	1 303	0	1 303	92
Farmakodynamik (inklusive säkerhetsfarmakologi)	0	0	0	0	0	0
Fototoxicitet	0	0	0	0	0	0
Ekotoxicitet	0	0	0	0	0	0
Säkerhetstester avseende livsmedel och foder	0	0	0	0	0	0
Säkerhet för måldjur	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	0	1 416	0	1 416	100

Tabell 25. Upprepad exponering, testmetoder och ekotoxicitet.

Övergripande	Mer detaljerat	Svårhetsgrad				Totalt	
		Terminal	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Toxicitet vid upprepade exponering	29-90 dagar	0	0	0	0	0	0
	> 90 dagar	0	0	0	0	0	0
	≤ 28 dagar	0	0	113	0	0	100
	Totalt	0	0	0	0	0	0
Testmetoder för akut och subakut toxicitet	LD50, LC50	0	0	0	0	0	0
	Andra dödliga metoder	0	0	0	0	0	0
	Icke-dödliga metoder	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0
Ekotoxicitet	Akut toxicitet	0	0	0	0	0	0
	Kronisk toxicitet	0	0	0	0	0	0
	Reproduktionstoxicitet	0	0	0	0	0	0
	Endokrin aktivitet	0	0	0	0	0	0
	Bioackumulering	0	0	0	0	0	0
	Övrigt	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0

2. Lagstadgad användning och rutinmässig produktion 2017 utöver EU:s definition (specificerat)

Rutinmässig produktion och kvalitetskontroll

Ingen användning för rutinmässig produktion eller kvalitetskontroll har rapporterats för 2017.

Tabell 26. Rutinmässig produktion och kvalitetskontroll.

Övergripande syfte	Mer detaljerat	Svårhetsgrad				Totalt	
		Terminal	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Rutinmässig produktion: användning av djur för reglerad produktion, per produkttyp	Blodbaserade produkter	0	0	0	0	0	0
	Monoklonala antikroppar	0	0	0	0	0	0
	Övrig	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0
Kvalitetskontroll (inkl. säkerhets- och effektivitetstester av tillverkningssatser)	Säkerhetstester av tillverkningssatser	0	0	0	0	0	0
	Tester av pyrogenicitet	0	0	0	0	0	0
	Effektivitetstester av tillverkningssatser	0	0	0	0	0	0
	Annan kvalitetskontroll	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0

Toxicitetstester

Inga användningar inom toxicitetstester och andra säkerhetstester som krävs enligt lagstiftning har rapporterats för 2017 (Tabell 27, 28). Ingen användning för upprepad exponering, testmetoder och ekotoxicitet har rapporterats för 2017 (Tabell 29).

Tabell 27. Toxicitetstester och andra säkerhetstester som krävs enligt lagstiftning.

Lagstiftning	Totalt	
	Antal	%
Lagstiftning om humanläkemedel	0	0
Lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel och deras rests substanser	0	0
Lagstiftning om medicintekniska produkter	0	0
Lagstiftning om industrikemikalier	0	0
Lagstiftning om växtskyddsmedel	0	0
Lagstiftning om biocider	0	0
Livsmedelslagstiftning, inklusive lagstiftning om material avsedda att komma i kontakt med livsmedel	0	0
Foderlagstiftning, inklusive lagstiftning om säkerhet för måldjur, arbetstagare och miljö	0	0
Kosmetikalagstiftning	0	0
Övrigt	0	0
Totalt	0	0

Tabell 28 Toxicitetstester och andra säkerhetstester, per testtyp.

Tester per testtyp	Svårhetsgrad				Totalt	
	Terminal-organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Testmetoder för akut toxicitet (enstaka dos) (inbegripet gränstest ("limit test"))	0	0	0	0	0	0
Hudirritation/hudkorrosion	0	0	0	0	0	0
Hudsensibilisering	0	0	0	0	0	0
Ögonirritation/ögonkorrosion.	0	0	0	0	0	0
Toxicitet vid upprepad exponering	0	0	0	0	0	0
Cancerframkallande egenskaper	0	0	0	0	0	0
Genotoxicitet	0	0	0	0	0	0
Reproduktionstoxicitet	0	0	0	0	0	0
Utvecklingstoxicitet	0	0	0	0	0	0
Neurotoxicitet	0	0	0	0	0	0
Kinetik (farmakokinetik, toxikokinetik, reduktion av rests substanser)	0	0	0	0	0	0
Farmakodynamik (inklusive säkerhetsfarmakologi)	0	0	0	0	0	0
Fototoxicitet	0	0	0	0	0	0
Ekotoxicitet	0	0	0	0	0	0
Säkerhetstester avseende livsmedel och foder	0	0	0	0	0	0
Säkerhet för måldjur	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	0	0	0	0	0

Tabell 29 Upprepad exponering, testmetoder och ekotoxicitet.

Övergripande	Mer detaljerat	Svårhetsgrad				Totalt	
		Terminal-organ	Ringa	Måttlig	Avsevärd	Antal	%
Toxicitet vid upprepad exponering	29-90 dagar	0	0	0	0	0	0
	> 90 dagar	0	0	0	0	0	0
	≤ 28 dagar	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0
Testmetoder för akut och subakut toxicitet	LD50, LC50	0	0	0	0	0	0
	Andra dödliga metoder	0	0	0	0	0	0
	Icke-dödliga metoder	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0
Ekotoxicitet	Akut toxicitet	0	0	0	0	0	0
	Kronisk toxicitet	0	0	0	0	0	0
	Reproduktionstoxicitet	0	0	0	0	0	0
	Endokrin aktivitet	0	0	0	0	0	0
	Bioackumulering	0	0	0	0	0	0
	Övrigt	0	0	0	0	0	0
	Totalt	0	0	0	0	0	0